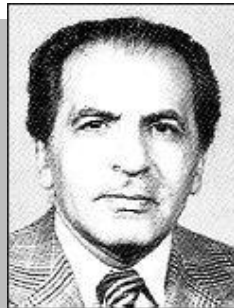

بسمه تعالی

زنده یاد دکتر محمد دادخواه، پدر تمبرشناسی ایران

ترجمه و تألیف: محمد رضا شاهرودی زاده

E-mail: mrezashahroody@yahoo.com

تمبر و تمبرشناسی در دنیای دیروز و امروز همواره جایگاه ویژه ای را در میان تفریحات و مطالعات انسان های علاقه مند داشته است، به طوری که برخی از تمبر به عنوان "سرگرمی اغنیاء و فقراء" یاد کرده و برخی آنرا "سفیر فرهنگ و تاریخ کشورها" دانسته اند. از آنجایی که آشنایی با محققان و تمبرشناسان نیز در کنار مجموعه داری تمبرها، می تواند راهنمای علاقه مندان به تمبر باشد برآن شدم تا به مناسبت سی و ششمین سالگرد درگذشت دکتر محمد دادخواه شرح حال مختصری از وی و آثار ارزشمندش تهیه و به خوانندگان محترم تقدیم نمایم.

دکتر محمد دادخواه (۱۲۸۹ - ۱۵ آذر ۱۳۵۹ ه.ش)، مشهورترین کارشناس تمبرهای ایران و بوشهر^۱ بود که با علاقه فراوان و تلاش خستگی ناپذیر، مجموعه ی منحصر بفردی از تمبرهای اولیه ایران را گردآوری نموده و با شرکت در نمایشگاه های بین المللی تمبر مدال های بسیاری را کسب نمود. مجموعه نمایشی وی از تمبرهای اولیه ایران در نمایشگاه بین المللی تمبر فیلیمپیا (PHILYMPIA) سال ۱۹۷۰ لندن، جایزه بزرگ بین المللی (Grand Prix International) را از آن خود کرد.

مرحوم دادخواه که بنیانگذار و نخستین رئیس انجمن تمبرشناسی ایران بود، برای تهیه تمبرهای اصیل و کمیاب ایران چندین بار به کشورهای اروپایی سفر کرد و در طی یکی از این سفرها که به مدت ۲ سال به طول انجامید به کلیه محافل و مراکز فیلاتلیک (تمبرشناسی) اروپا مراجعه نمود و توانست با تجسس فراوان در میان کلکسیون های تمبر مجموعه داران سرشناسی همچون کنت فراری، کلنل نیپر، کاپیتان اولد فیلد و ... کلیه تمبرهای اولیه کشورمان را به دست آورد.

وی با گردآوری و مطالعه ی کلیه مقالات مربوط به تمبرهای اولیه ایران به زبان های انگلیسی، فرانسه و آلمانی، در سال ۱۳۳۹ ه.ش، کتابی را با عنوان "تمبرهای اولیه شیر و خورشید ایران"، به سه زبان فارسی، انگلیسی و فرانسه منتشر

^۱ در سال ۱۲۹۴ ه.ش همزمان با وقوع جنگ جهانی اول، با ورود ارتش انگلیس به بندر بوشهر، تمبرهای موجود در پستخانه بوشهر با عبارت BUSHIRE Under British Occupation (بوشهر تحت اشغال قوای نظامی بریتانیا) سورشارژ (رو چاپ) گردیدند. تمبرهای سورشارژ شده شامل ۱۰ قطعه از تمبرهای معروف به احمدی کوچک (اولین سری تمبر با تصویر احمد شاه قاجار) منتشره سال های ۱۳۰۴-۱۲۸۸ ه.ش و ۵ قطعه از تمبرهای تاجگذاری احمد شاه قاجار منتشره سال ۱۲۹۴ ه.ش می باشند که در حال حاضر از ارزش بالایی برخوردارند. بندر بوشهر از تاریخ ۱۷ الی ۲۴ مهرماه سال ۱۲۹۴ ه.ش در اشغال قوای نظامی بریتانیا قرار داشت.

نمود. این کتاب، نخستین نوشته تحقیقی درباره تمبرهای شیر و خورشید ایران به شمار می رفت و مورد توجه فراوان محافل بین المللی تمبر قرار گرفت تا جایی که در سال ۱۹۶۱ میلادی (۱۳۴۰ ه.ش)، مدال کرافورد (ویژه محققین طراز اول تمبرشناسی) به وی اهداء گردید.

پایه و اساس این کتاب مقالاتی است که متخصصین فن و اساتید صاحب نظر تمبرشناسی از قبیل کاپیتان اولد فیلد، کلنل نیپیر، آرنولد، گودفلو، دورنینگ بکتون و داگلاس از سال ۱۹۲۶ الی ۱۹۳۲ میلادی در مجله تمبرشناسی انگلستان در لندن به چاپ رسانده اند. این کتاب که با شمارگان ۱۰۰ جلد چاپ و منتشر گردید، از جمله کتاب های بسیار ارزشمند و کمیاب در زمینه تمبرشناسی ایران به شمار می رود.

زنده یاد دکتر محمد دادخواه، تنها مجموعه دار تمبر و تمبرشناس ایرانی است که در سال ۱۹۶۵ م. (۱۳۴۴ ه.ش) برای درج امضای خویش بر روی لوحه مشاهیر تمبرشناسی^۲ به انگلستان دعوت شد.

وی علاوه بر جمع آوری تمبرهای دوره قاجار خصوصاً تمبرهای شیر و خورشیدی اولیه ایران، تمبرهای موقتی مشهد و تمبرهای سورشارژ شده احمد شاه قاجار در بوشهر، مجموعه ی ارزشمندی از پاکت ها و مهرهای پستی ایران را گردآوری کرد که عمده آنها متعلق به یک مجموعه دار انگلیسی به نام کاپیتان جیمز بود. ایشان به مطالعه و تحقیق درباره مهرهای پستی ایران توجه بسیاری داشت و در حقیقت بایستی ایشان را پایه گذار گردآوری مهرهای پستی در ایران دانست.

روحش شاد و یادش گرامی باد

---

^۲ (The roll of distinguished philatelists) : این لوحه در سال ۱۹۲۱ م. توسط کنگره تمبرشناسی انگلستان و با نظر موافق شاه جرج پنجم که نخستین امضاء کننده آن به شمار می رود، برای درج نام کسانی که موفق به کسب شهرت جهانی در زمینه مطالعات و تحقیقات مربوط به تمبرشناسی شده اند، به دنیای تمبرشناسی معرفی گردید. این لوحه هر سال در کنگره سالیانه تمبرشناسی انگلستان و با دعوت از برگزیدگان تمبرشناسی در جهان طی مراسم باشکوهی برگزار می گردد. امضای این لوحه از بزرگترین افتخارات در عرصه تمبرشناسی به شمار می رود.

منابع:

تمبرهای اولیه شیر و خورشید ایران، تألیف و ترجمه زنده یاد دکتر محمد دادخواه

تمبرهای اولیه ایران، تهیه و تنظیم فریدون نوین فرحبخش

راهنمای تمبرهای ایران (قاجار، پهلوی، جمهوری اسلامی ایران)، سال ۱۳۸۷، تهیه و تنظیم فریدون نوین فرحبخش

مجموعه مهرهای پستی ایران (۱۳۰۴-۱۲۵۴)، تهیه و تنظیم فریدون نوین فرحبخش

Stanley Gibbons Simplified Catalogue of Stamps of the World, Vol. 3

American Philatelic Society's Website - Hall of Fame

<http://www.ukphilately.org.uk/haward.html>

<http://ukphilately.org.uk/bpt/RDP/RDP.html>